

Periaatekeskustelu inhouse-yhtiöiden käyttämisestä Pohjanmaan hyvinvointialueella

Omistajaohjausjaosto 30.08.2023 § 59
1053/00.02.03.01/2023

Valmistelija Jakobsson-Pada Linda

Lisätietoja: puhelinnumero: 040 649 2883, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hallitusohjelman (Vahva ja välittävä Suomi) kappaleessa 6.2 on mainittu yhtenä toimenpidekokonaisuutena, että sidosyksikköjä koskevaa lainsäädäntöä kehitetään. Ohjelmassa sanotaan seuraavasti:

Julkisomisteisten sidosyksikköyhtiöiden eli inhouse-yhtiöiden käyttö on viime vuosina yleistynyt kunnissa ja uusilla hyvinvointialueilla. Vaikka inhouse-yhtiöt ovat parhaimmillaan joustava ja tehokas osa julkishallintoa, kehitys saattaa muodostua ongelmaksi silloin, kun julkisen sektorin toimija toimii markkinoilla kilpaillen yrittäjäriskillä toimivien yritysten kanssa.

Hankintayksiköiden toteuttamien yhteishankintojen nykyistä laajempi käyttö on puolestaan kilpailun lisäämisen ohella perusteltu keino parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta.

Hallitus parantaa julkisen sektorin tehokkuutta ja vahvistaa alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä rajaamalla julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa inhouse-yksiköissä sellaisia tukipalveluita, joissa on olemassa toimiva markkina, kuten siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palveluissa.

Hallitus varmistaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja mahdollistaa julkishallinnon joustavat toimintatavat uudistamalla sidosyksikköjä sekä muuta julkisen vallan markkinatoimintaa koskevaa sääntelyä.

Rajoitetaan hankintayksiköiden mahdollisuuksia kiertää hankintalakea sidosyksiköiden avulla. Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %).

Lainsäädäntö kirjoitetaan tavalla, joka mahdollistaa jatkossakin kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien järjestämisen yhtiömuodossa silloin, kun se ei vääristä kilpailua, sekä tavalla, joka turvaa huoltovarmuuden, potilasturvallisuuden, kielelliset oikeudet tai muun vastaavan painavan julkisen intressin.

Tiukennetaan lainsäädäntöä siten, että sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain silloin, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.

Hallitus uudistaa kuntalakea ja hyvinvointialuelakea huomioimaan paremmin taloudellinen vastuullisuus ja kuntien yritystoiminnan markkinavaikutukset.

Yhtenäistetään sidosyksiköiden ulosmyyntirajat enintään 5 prosenttiin ja enintään 500 000 euroon inhouse-yhtiöiden liikevaihdosta.”

Vaikka näitä muutoksia ei ole vielä toteutettu, on omistajaohjausjaoston syytä käydä periaatekeskustelu siitä, miten hyvinvointialue näkee inhouse-yhtiöiden käyttämisen vastaisuudessa. Edellisissä pykälissä on käsitelty yhtiöiden osavuosisraportteja, jotka voivat toimia keskustelun tukena. Myös tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelma sisältää maininnan hyvinvointialueen omien palvelujen ja ostopalvelujen kustannusten vertailusta (läpinäkyvyys).

Hallintojohtaja Jakobsson-Pada Linda

ehdottaa, että omistajaohjausjaosto käy alustavan periaatekeskustelun inhouse-yhtiöiden käyttämisestä ja antaa mahdollisesti evästystä viranhaltijoille ja /tai monituottajamallin työryhmälle asian jatkovalmistelua varten.

Päätös:

Jaosto kävi alustavaa periaatekeskustelua ja antoi evästystä viranhaltijoille ja/tai monituottajamallin työryhmälle jatkovalmistelua varten. Lisäksi todettiin, että lainsäädäntövalmistelua seurataan tiiviisti ja asiaan palataan lainsäädäntötyön edettyä.

Jakelu